

VZGOJNI NAČRT

OSNOVNE ŠOLA FRANCETA BEVKA

Ljubljana, september 2023

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	2
2 POSLANSTVO IN VIZIJA ŠOLE	3
2.1 Poslanstvo šole	3
2.2 Vizija šole	4
3 VREDNOTE ŠOLE	4
4. ODGOVORNOSTI IN PRAVICE	6
4.1 Odgovornosti in pravice učencev	6
4.2 Odgovornosti in pravice učiteljev in ostalih strokovnih delavcev	8
4.3 Odgovornosti in pravice staršev	9
5 SODELOVANJE S STARŠI	10
6 VZGOJNO DELOVANJE ŠOLE	11
6.1 PREVENTIVNO VZGOJNO DELOVANJE	12
6.1.1 Preventivno vzgojno delovanje na ravni šole	13
6.1.2 Preventivno vzgojno delovanje na ravni razreda	15
6.1.3 Sodelovanje s starši na ravni preventivnega vzgojnega delovanja	15
6.2 USMERJENI POSTOPKI	16
6.2.1 Usmerjeni postopki na ravni šole	17
6. 2. 2 Usmerjeni postopki na ravni razreda	21
6. 2. 3 Sodelovanje s starši na ravni usmerjenih postopkov	22
6.3 Intenzivna podpora	22
7 PROTOKOL OB ZAZNAVI MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA	23
8 EVALVACIJA VZGOJNEGA NAČRTA	24
9 VIRI IN LITERATURA	24
10 VELJAVNOST VZGOJNEGA NAČRTA	25

Vzgojni načrt Osnovne šole Franceta Bevka je pripravil Aktiv svetovalne dejavnosti in strokovne podpore (Sara Rotar, Tjaša Rztresen, Katarina Vetrih, Urška Bedek, Tamara Ser nec, Eva Neumannova, Alja Šumak, Kristina Ilič in Manca Javornik) v sodelovanju z ravnateljico (Barbara Kampjut).

Ljubljana, september 2023

Ta publikacija je namenjena interni in nekomercialni uporabi. Pri citiranju, navajanju in sklicevanju na njeno vsebino ali posamezne dele vsebin so uporabniki dolžni ustrezno navesti vir. Pri uporabi za komercialno namene so dolžni predhodno pridobiti pisno soglasje imetnika avtorskih pravic.

1. UVOD (Barbara Kampjut, ravnateljica)

Osnovna šola Franceta Bevka: Vključujoča in pravična šola

Sodobna družba je usmerjena v sprejemanje raznolikosti posameznikov in omogočanje vsakemu posamezniku, da v njej sodeluje po svojih zmožnostih ob ustreznih spodbudah za nadaljnji razvoj. Tem smernicam morata slediti tudi šola oz. vrtec, kajti pot do vključujoče družbe lahko vodi prav skozi vzgojno-izobraževalni sistem, v katerem je možno spodbujati razumevanje in preseganje izključevanja ter razvijati vključujočo in predvsem pravično šolo.

Vključujoča šola je šola, v kateri vsi učenci dobijo ustrezno podporo za razvoj svojih osebnih potencialov in ne pomeni zgolj vključevanja otrok s posebnimi potrebami. Vsi otroci imajo pravico do ustreznega in učinkovitega izobraževanja, zato je temeljno vprašanje za vključujočo šolo, KAKO USTREZNO PODPRETI VSE UČENCE, ob tem pa se še posebej posvetiti procesu vključevanja otrok s posebnimi potrebami oz. kakorkoli drugače depriviligiranih otrok. Za uresničevanje enakega obravnavanja otrok s posebnimi potrebami je izredno pomembno načelo pozitivne diskriminacije. V okviru zagotavljanja varnega in spodbudnega učnega okolja ter razvijanja inkluzivne prakse prav omenjeno načelo pozitivne diskriminacije zagotavlja enakost in pravičnost v izobraževanju. Nekatere oblike pozitivne diskriminacije nalaga že sama zakonodaja, za druge pa moramo biti dovolj občutljivi vsi: učitelji, svetovalna služba in vodstvo šole.

Stališča ravnatelja, ki je odgovorna oseba zavoda in hkrati pedagoški vodja, so izredno pomemben dejavnik pri vzpostavljanju inkluzivne kulture, a za razvoj inkluzije je potrebna naklonjenost vseh strokovnih delavcev. Ključno vlogo pa imajo seveda učitelji z zaznavanjem vseh učencev kot sposobne napredovati v razvoju in učenju ter z odgovornostjo za izvajanje dobre poučevalne prakse. Z razmišljanjem o svoji pedagoški praksi in o pristopih dela z učenci, s pripravljenostjo spreminjati svoje načine dela, da bi učencem omogočili kakovostnejše učenje, ter predvsem z uporabo različnih oblik pomoči in načinov odzivanja na potrebe vseh otrok, ne le otrok s posebnimi potrebami, učitelji v šolah ustvarjajo inkluzivno ozračje.

V vključujoči šoli je pomembno medsebojno sodelovanje med vsemi deležniki vzgoje in izobraževanja, za dobro sodelovanje pa morajo biti vzpostavljeni dobri medosebni odnosi. Ob tem pa se moramo večkrat spomniti, da je ena izmed temeljnih značilnosti medosebnih odnosov priznavanje razlik. Vsakomur moramo dati pravico do lastnega mišljenja, mu dovoliti, da se s čim ne strinja, da misli drugače, da pove svoje mnenje. Samo v takšnem primeru lahko govorimo o dogovarjanju in usklajevanju. Pomembna značilnost medosebnih odnosov med ljudmi je tudi možnost in sposobnost dajati in sprejemati povratne informacije, kajti brez povratnih informacij ni pravega stika oz. odnosa med ljudmi.

Na poti do sodelovalnega odnosa je tako najbolj pomembna komunikacija. Za vzpostavljanje kakovostnih odnosov med šolo in starši so odgovorni strokovni delavci, kar pa ne pomeni, da starši ne nosijo svojega dela odgovornosti. Strokovni delavci so pač tisti, ki morajo imeti razvite veščine poslušanja in vodenja razumevajočega pogovora tako z učenci kot tudi njihovimi starši. Le spoštljiva in odprta komunikacija, ob tem pa zagotavljanje dobre informiranosti in pretoka informacij v obe smeri, vzpostavlja uspešno sodelovanje v dobrobit otroka.

Koncept vključenosti v najširšem smislu razumemo kot ustvarjanje priložnosti in integracijo za vse: učence, starše, učitelje in ostale strokovne delavce v varnem, urejenem in spodbudnem učnem okolju, kakršno je predpisano tudi z zakonodajo. Šola neguje vključujočo kulturo medsebojnega zaupanja, spoštovanja, pozitivnih odnosov, ki podpirajo osebno rast učencev in odraslih. Mreža dobrih socialnih odnosov pa je naš varovalni dejavnik.

Z vzgojnim načrtom, ki temelji na 60. d členu Zakona o osnovni šoli (Ur. l. RS 81/06, 102/07, 107/10, 87/11), šola določi načine doseganja in uresničevanja ciljev in vrednot iz 2. člena tega zakona, ob upoštevanju potreb in interesov učencev ter posebnosti širšega okolja. Vzgojni načrt vsebuje vzgojne dejavnosti in oblike vzajemnega sodelovanja s starši ter njihovo vključevanje v uresničevanje vzgojnega načrta.

2. POSLANSTVO IN VIZIJA ŠOLE

POSLANSTVO ŠOLE:

- pridobivanje kakovostnega znanja, veščin in spretnosti ter vrednot in odgovornosti,
- sprejemanje in spoštovanje različnosti,
- zagotavljanje varnega, spodbudnega in vključujočega učnega okolja,
- vzgoja za zdrav življenjski slog (redna telesna aktivnost, zdrava prehrana in skrb za duševno zdravje),
- ustvarjanje šolskega prostora kot varovalnega dejavnika na poti odrasčanja,
- vzpostavljanje ravnovesja med vrednotami usvajanja znanja in vrednotami biti človek.

VIZIJA ŠOLE

Vizija Osnovne šole Franceta Bevka je ustvarjati varno, učeče, sprejemajoče in sodobno učno okolje, ki bo pomagalo učencem odrasti v samostojne, odgovorne in aktivne člane naše družbe. Z razumevanjem in pozitivno naravnostjo želimo učence spodbujati k sodelovalnemu, spoštljivemu in empatičnemu vedenju.

2.1. Poslanstvo šole

Poslanstvo Osnovne šole Franceta Bevka je ustvariti prostor, v katerem učenci v šoli za življenje pridobivajo kakovostno znanje, veščine in spretnosti ter vrednote in odgovornost. Zavedamo se pomena pouka, ki je osredotočen na učenca in njegovo celostno izkušnjo. Srce šole bije v ritmu sprejemanja in spoštovanja različnosti. S svojo sočutno naravnostjo in občutljivostjo za različne potrebe odpiramo vrata inkluzivni šoli. Pod Bevkovo streho s pristnimi stiki ustvarjamo zavestne odnose, ki temeljijo na medsebojnem spoštovanju in prepričanju, da si vsak zasluži priložnost biti viden in slišan ter ima priložnost za učenje in osebno rast.

Zagotavljanje varnega, spodbudnega in vključujočega učnega okolja predstavlja izhodišče za strokovno vzgojno-izobraževalno delo. Delovanje Bevkovih učiteljev in ostalih zaposlenih odseva strokovnost, srčnost, predanost in prilagodljivost. V času hitrih sprememb učence učimo izpopolnjujočega in ustvarjalnega odkrivanja novih poti do lastnih ciljev. Ravnanje Bevkovih učencev vodita radovednost in iznajdljivost. K spopadanju z življenjskimi izzivi pristopajo razmišljujoče in kritično do obstoječih družbenih struktur. Medvrstniško pomoč razumejo kot način življenja, ki jih uči samostojnosti ter prevzemanja odgovornosti za lastne odločitve in dejanja.

Zdrav življenjski slog živimo večplastno. Na Osnovni šoli Franceta Bevka poskušamo zagotavljati pogoje za redno telesno aktivnost, zdravo prehrano in skrb za duševno zdravje vseh akterjev šole. Skrb za duševno zdravje družbe je osnovana na dobrem duševnem zdravju otrok in mladih. Ustvarjanje šolskega prostora, ki lahko učencem kot

varovalni dejavnik zagotavlja pomembno življenjsko popotnico na poti odraščanja, je vodilo, ki kaže smer našega delovanja in zelenega razvoja.

V storilnostno naravnani družbi z visokimi pričakovanji do vseh državljanov se trudimo vzpostavljati ravnovesje med vrednotami usvajanja znanja in vrednotami biti človek. V svet želimo poslati mlade ljudi, ki bodo, uglašeni na sočloveka, uspešno krmarili med pričakovanji okolja ter lastnimi željami in potrebami.

2.2 Vizija šole

Vizija Osnovne šole Franceta Bevka je ustvarjati varno, učeče, sprejemajoče in sodobno učno okolje, ki bo pomagalo učencem odrasti v samostojne, odgovorne in aktivne člane naše družbe. Z razumevanjem in pozitivno naravnostjo želimo učence spodbujati k sodelovalnemu, spoštljivemu in empatičnemu vedenju. Pri svojem delovanju želimo slediti smernicam inovativnega in sodobnega učnega okolja ter učence spodbujati k razvoju ustvarjalnosti in inovativnosti ter napredovanju v kritičnem mišljenju, reševanju problemov in odločanju. Pri uresničevanju vrednot šole želimo spodbujati sodelovanje z lokalnim okoljem šole, saj ga doživljamo kot prostor za vseživljenjsko učenje z možnostjo doživetja in preizkušanja naučenih vsebin.

Osnovno šolo Franceta Bevka želimo ohraniti kot vključujočo in pravično šolo za trajnostno in etično prihodnost, ki diha z inkluzivnimi praksami. Zaposleni stremimo k izboljšanju sistemskih pogojev za uresničevanje inkluzivne vizije ter delujemo v smeri največjega izkoristka trenutnih možnosti.

Individualni pristop k razumevanju življenjskih zgodb Bevkovih učencev vodi do opolnomočenja posameznika. V želji krepitve prožnosti učencev, staršev in zaposlenih delujemo v skladu z zavestnim raziskovanjem zunanjega in notranjega sveta posameznika.

3. VREDNOTE ŠOLE

Vrednostni sistem Osnovne šole Franceta Bevka spoštujemo in uresničujemo zaposleni, učenci in starši. Zaposleni vzgajajo učence za vrednote z lastnim zgledom in vsakodnevnim delovanjem skozi preventivne aktivnosti, sodelovanjem v različnih projektih, dnevih dejavnosti, urah oddelčne skupnosti, dogajanjem na šoli.

Življenje na Osnovni šoli Franceta Bevka usmerjajo temeljne vrednote:

● SPREJEMANJE RAZLIČNOSTI

- Zaposleni sprejemanje različnosti uresničujejo z zagotavljanjem vključujočega učnega okolja, spodbujanjem močnih področij pri učencih in z uglasitvijo na učni tempo in čustvene potrebe posameznika. S podporo pozitivnemu vedenju in sočutjem pristopajo k reševanju učne in vzgojne problematike.
- Učenci so empatični, strpni in spoštljivi. Z aktivnim sodelovanjem v različnih oblikah medvrstniške pomoči krepijo zavedanje o pomenu in sprejemanju različnosti.
- Starši s svojim vzgledom usmerjajo otroke v smeri sprejemanja različnosti. Razumejo, da različna življenjska izhodišča otrok potrebujejo različne načine odzivanja okolice in sočutno podporo odraslih. Z udeležbo na izobraževanjih spoznavajo plasti različnosti.

● SKRIB ZA ZDRAVJE

- Zaposleni zdrav življenjski slog povezujejo s skrbjo zase in skrbjo za druge, tudi za okolje in živali. Z ustvarjanjem umirjenega okolja odkrivajo priložnosti za izražanje in sprejemanje čustev. Na strokovnih aktivnih, intervizijah in supervizijah se učijo samoregulacije, kar jim pomaga pri iskanju

ravnovesja med zahtevami okolja, potrebami učencev in lastnimi občutki. Z organizacijo in izvedbo projektov spodbujajo k ločevanju odpadkov in splošni skrbi za okolje.

- Učenci za zdravje na vseh ravneh skrbijo skozi različne dejavnosti. Bevkov vsakdan si zapolnijo z rekreativnim odmorom. V sklopu šolske svetovalne službe, vsebin razširjenega programa in aktivnosti skupnosti učencev šole skozi psihoedukacijo spoznavajo pomen duševnega zdravja za dobro počutje in ob podpori zaposlenih iščejo načine, kako okrepiti svoj notranji svet.
- Starši vključujejo otroke v različne programe zunanjih organizacij, ki ponujajo individualne in skupinske oblike pomoči na področju razvijanja socialnih veščin, asertivnosti, učenja učnih strategij in razvijanja motivacije. V domačem okolju otrokom odpirajo prostor za pogovor in jih podpirajo na poti do celostnega razvoja. Starši se vključujejo v šolske ekološke akcije in usmerjajo vedenje otrok v smeri, ločevanja odpadkov in skrbnega ravnanja z okoljem.

● ZNANJE

- Delo zaposlenih odlikuje strokovnost, samoiniciativnost in razgledanost. S stalnim strokovnim izobraževanjem skrbijo za strokovno in osebno rast. Medpredmetno povezovanje skozi izvajanje inovativnih učnih ur povezuje elemente timskega dela in prenosa znanja dobrih praks med učitelji. Učitelji v neposrednem delu z učenci cenijo angažiranost in željo po znanju. Njihovo delo usmerja učenje veščin za življenje.
- Učenci razvijajo svoje učne navade in krepijo uspešne strategije učenja. Učne izkušnje pridobivajo tudi izven šolskega okolja. S samostojnim delom in delom v skupinah spoznavajo svoja močna področja. Spoštujejo vzgojni načrt, pravila šolskega reda, pravilna hišnega reda in dogovore z učitelji. Med poukom sodelujejo, ga ne motijo, z rednim opravljanjem šolskih obveznosti prevzemajo odgovornost za napredek v svojem življenju.
- Starši z aktivnim sodelovanjem s šolo spremljajo napredovanje svojega otroka in mu nudijo podporo, ki jo pri tem potrebuje. Svojega otroka spodbujajo k rednemu obiskovanju šole in opravljanju šolskih obveznosti. Z zagotavljanjem spodbudnega domačega okolja mu pomagajo pri doseganju zastavljenih ciljev.

● ZAVESTNI ODNOSI

- Zaposleni v dialogu z vsemi vpetimi v šolski prostor delujejo v skladu etike udeleženiosti, kjer sogovornika doživljajo kot enakovrednega. Njihovo ravnanje usmerja delovanje s perspektive moči, kjer verjamejo, da je vsak posameznik strokovnjak za svoje življenje. S tem soustvarjajo vzajemne, sprejemajoče in varne odnose. Z okoljem se povezujejo vsakodnevno na hodnikih šole, na tekmovanjih, šolskih piknikih in drugih družabnih dogodkih.
- Učenci razvijajo kakovostne medosebne odnose, ki temeljijo na spoštovanju in zaupanju. V medvrstniških interakcijah krepijo povezanost z vrstniki. Z vključenostjo v mediacijo in različne oblike restitucije se učijo veščin reševanja konfliktnih situacij.
- Starši v odnos s šolskim okoljem vstopajo spoštljivo do avtonomije šole. Z odprto komunikacijo raziskujejo oblike sodelovanja v dobrobit otrok. Starši so pri svojem sodelovanju s šolo odzivni in aktivno udeleženi v reševanju učne in vzgojne problematike. Šoli sproti javljajo izostanke od pouka in občutljivo poročajo o izvenšolskih dejavnostih, ki bi lahko vplivali na počutje učencev.

Življenje na Osnovni šoli Franceta Bevka usmerjajo vrednote poštenosti, iskrenosti, spoštovanja, strpnosti in hvaležnosti.

4. ODGOVORNOSTI IN PRAVICE

4.1 Odgovornosti in pravice učencev

ODGOVORNOST	KORIST
Obvestila šole	
Učencem 1. in 2. razreda damo pisna obvestila (dnevi dejavnosti, domače naloge, učni pripomočki ...) ter jih navajamo na ustna navodila in obvestila.	Krepitev slušne pozornosti. Spodbujanje samostojnosti. Prevzemanje odgovornosti Biti obveščen o dogajanju v šoli. Pravica do izbire in vključenosti.
Od 3. razreda učence navajamo na postopno samostojno zapisovanje in prenos navodil ter obvestil.	
Postopno navajanje učencev na samostojno poročanje o obvestilih staršev šoli.	
Učenci vse prijave in obrazce vrnejo v šolo v dogovorjenem roku.	
Komunikacija	
Učenci uporabljajo vljudnostne izraze pozdravljanja in zahvaljevanja.	Krepitev spoštljive komunikacije. Spoštovanje sprejetih dogovorov in pravil. Biti viden, biti slišan.
Učenci upoštevajo pravila šolskega reda, hišni red in razredna pravila, ki jih skupaj z razrednikom določijo na začetku šolskega leta.	
V komunikaciji do vrstnikov in vseh zaposlenih na šoli so vljudni, spoštljivi in strpni. Učenci poslušajo drug drugega, spoštujejo drugačna mišljenja in izražajo svoja mnenja pri komunikaciji v živo in na spletu.	
Vedenje	
Učenci s primernim vedenjem skrbijo za lastno varnost in varnost vseh na šoli.	Izobraževanje in odraščanje v varnem okolju. Spoštovanje sprejetih dogovorov in pravil ter prevzemanje odgovornosti. Učenje ločevanja med primernim in neprimernim vedenjem.
Učenci se igrajo le igre, ki ne ogrožajo njihove varnosti in varnosti vseh na šoli.	
Učenci so odgovorni za lastno vedenje. Poznajo in sprejmejo posledice neprimernega vedenja.	
Prisotnost v šoli (opravičila, zamujanje)	
Učenci k pouku ne zamujajo. Če zamudijo, se ob prihodu v razred opravičijo za zamudo.	Krepitev časovnega načrtovanja, krepitev odgovornosti in samostojnosti. Pravica do izobraževanja in nemotenega učnega procesa.
Učenci se na pouk pripravijo pravočasno.	
Učenci svojo napovedano odsotnost sporočijo pravočasno učiteljem in preverijo, da se ne prekriva z napovedanimi ocenjevanji znanja.	
Učenec, ki bo zaradi nenadne bolezni manjkal v času ocenjevanja, učitelju pojasni svojo odsotnost, se opraviči in dogovori za nov termin ocenjevanja.	

<p>Odgovornost učenca je, da za čas odsotnosti od pouka pravočasno poskrbi za manjkajočo snov v svojih učnih gradivih (delovni listi, zvezki, delovni zvezki).</p>	
Lastnina (šolska in osebna)	
<p>Učenci spoštujejo lastno in tujo lastnino ter z njo ravnajo odgovorno.</p>	<p>Krepitev odgovornosti in skrb za (osebno ter šolsko) lastnino.</p>
<p>Vsak učenec je odgovoren za svojo lastnino (igračke, mobilni telefon, oblačila).</p>	
<p>Učenci so odgovorni za svojo omarico, ki jo v času pouka zaklepajo.</p>	
<p>Učenci skrbijo za svoj ključek za omarico. Če ga izgubijo, v šolski svetovalni službi naročijo novega. V vmesnem času jim omarico odklepa receptor.</p>	
<p>Učenci najdeno lastnino izročijo učitelju.</p>	
<p>Učenci učitelja opozorijo na poškodovano šolsko lastnino.</p>	
<p>Učenci ob uničenju tuji lastnini prevzamejo odgovornost po principu restitucije (povračilo stroškov, nadomestilo z novim).</p>	
Prehrana	
<p>Učenci se prehranjujejo v skladu z bontonom.</p>	<p>Usvajanje ustreznih navad in oblikovanje osnovnih vrednot pri prehranjevanju za mizo. Celostni osebni razvoj. Krepitev odgovornosti. Krepitev primernega odnosa do hrane. Pravica do prehranjevanja v mirnem in čistem okolju.</p>
<p>Učenci upoštevajo osnovna higienska načela prehranjevanja (umivanje rok, uporaba svojega pribora, ustrezno ravnanje ob kihanju, kašljanju ...).</p>	
<p>Učenci po prehranjevanju za seboj pospravijo prostor.</p>	
<p>Učenci s hrano ravnajo spoštljivo.</p>	
Učni pripomočki	
<p>Učenci do 5. razreda redno uporabljajo beležko za beleženje obvestil.</p>	<p>Krepitev samostojnosti. Krepitev odgovornosti.</p>
<p>Učenci k pouku redno prinašajo učne pripomočke. Če potrebnih učnih pripomočkov nimajo, delo opravijo do naslednjik.</p>	
<p>Učenci, ki pozabijo učno gradivo, si snov zapisujejo na list in ga doma uredijo.</p>	
<p>Učenci s svojimi učnimi pripomočki skrbno ravnajo.</p>	
<p>Učenci izposojene učne pripomočke vrnejo ob koncu pouka.</p>	
Knjižnica	
<p>Učenci v knjižnici spoštujejo knjižnična pravila.</p>	<p>Krepitev odgovornosti in učenje odgovornega ravnanja. Navajanje na obiskovanje knjižnice in seznanjanje s pravili vedenja v knjižnici.</p>
<p>Učenci pravočasno vračajo izposojeno gradivo.</p>	
<p>Učenci odgovorno ravnajo in skrbijo za izposojeno gradivo.</p>	
<p>Učenci skrbijo za knjižnično izkaznico. Če jo izgubijo, o tem obvestijo knjižničarko.</p>	

Učenje	
Učenci redno opravljajo domače naloge. Če imajo pri tem težave, pomoč poiščejo pri sošolcih in učitelju.	Učenci prepoznavajo svoja šibka in močna področja. Krepitev odgovornosti, učenje učnih strategij. Krepitev odgovornosti in samostojnosti. Krepitev sposobnosti načrtovanja ciljev za učenje.
Učenci, ki potrebujejo dodatno razlago in pomoč, redno obiskujejo dopolnilni pouk.	
Učenci z učnimi težavami, ki so vključeni v individualno in skupinsko pomoč, redno obiskujejo dopolnilni pouk.	
Učence spodbujamo, da prepoznajo svoje težave in poiščejo pomoč, ko jo potrebujejo.	
Učenci se na preverjanje in ocenjevanje znanja pripravljajo pravočasno.	
Učenci redno utrjujejo učno snov.	
Učenci se z učiteljem samostojno dogovorijo za popravljanje negativne ocene.	
Učenci spoštujejo dogovor, ki ga sprejmejo z učiteljem.	

4.2 Odgovornosti in pravice učiteljev in ostalih strokovnih delavcev

Učitelji strokovno in vestno opravljajo svoje delo v skladu z zakonodajo in smernicami stroke, hkrati pa učencem šole nudijo podporo pri celostnem razvoju.

ODGOVORNOSTI
Obvestila šole (dnevi dejavnosti, roditeljski sestanki, govorilne ure, prinašanje potrebščin)
Pomembnejša obvestila objavimo na spletni strani šole (npr. vpis v 1. razred).
Ravnateljica z elektronskimi obvestili vse starše seznanja s pomembnim in aktualnim dogajanjem na šoli.
Razredniki obveščajo starše v zvezi s pomembnim in aktualnim dogajanjem v oddelčni skupnosti.
Komunikacija
Učitelji vljudno, spoštljivo in empatično komunicirajo z učenci, starši in zaposlenimi na šoli, spoštujejo različnost in spodbujajo učence v smeri celostnega razvoja.
Učitelji so učencem dostopni za pogovor pred in po pouku, staršem pa v času roditeljskih sestankov, govorilnih ur in preko elektronske pošte.
Učitelji starše redno obveščajo o vzgojnem delovanju v šoli in jih po potrebi povabijo na govorilne ure.
Učitelji starše povabijo na razširjen sestanek, ko reševanje situacije presega razredno intervencijo. Na sestanek se vključita šolska svetovalna služba in ravnateljica.
Prisotnost v šoli (opravičila, zamujanje)
Učitelji opravičijo pravočasno napovedano odsotnost od pouka.
Učitelji redno vodijo evidenco odsotnosti od pouka za posameznega učenca in po potrebi obveščajo starše.
Lastnina (šolska in osebna)
Učitelji spodbujajo učence k odgovorni uporabi šolske in osebne lastnine.
Učitelji redno poročajo hišniku in vodstvu o poškodovani šolski lastnini.
Učni pripomočki
Učitelji spodbujajo učence k rednemu prinašanju učnih pripomočkov.
Učitelji spodbujajo učence k skrbi za lastne in tuje učne pripomočke.
Učitelji učencem po lastni presoji posodijo šolske učne pripomočke, ki jih potrebujejo za pouk.

Branje

Učitelji krepijo bralno kulturo med učenci.

Učitelji izobražujejo učence v smeri skrbne uporabe izposojenega gradiva in jih spodbujajo k pravočasnemu vračanju izposojenega gradiva.

Učenje

Učitelji usmerjajo učenje tako, da učencem omogoča optimalne dosežke in razvoj.

Učitelji vodijo učni proces tako, da učencem omogočajo pridobivanje in izkazovanje kakovostnega znanja, spretnosti in prečnih veščin.

Učitelji skrbijo za varnost učencev v šoli.

Učitelji ustvarja varno in spodbudno učno okolje ter skrbi za varnost učencev.

Učitelji vsakega učenca obravnavajo kot posameznika in glede na okoliščine iščejo najboljšo rešitev zanj.

Učitelji pri poučevanju sledijo smernicam diferenciacije in individualizacije pouka.

Učitelji upoštevajo individualne razlike med učenci in vodijo učencem prilagojen pouk tako, da izhajajo iz interesov in predznanja učencev, izbira različne oblike in metode učenja ter prilagaja način preverjanja in ocenjevanja načinu poučevanja ter posebnostim učencev.

Učitelji spoštujejo individualizirane programe za učence s posebnimi potrebami.

Učitelji spodbujajo razvoj učenčevih vrednot.

Z izpolnjevanjem odgovornosti staršev in učencev so uresničene pravice učiteljev do spoštljive komunikacije, obveščenosti, kvalitetnega izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela, dela v prijetnem in varnem okolju itd.

4.3 Odgovornosti in pravice staršev

Starši skrbijo za spodbudno domače okolje, v vzajemno sodelovalnem odnosu s šolo sodelujejo v smeri kakovostnega razvoja svojih otrok.

ODGOVORNOSTI

Obvestila šoli (dnevi dejavnosti, roditeljski sestanki, govorilne ure, prinašanje potrebščin)

Starši sproti in redno preko elektronske pošte obveščajo razrednika o izostankih od pouka, spremembah osebnih podatkov ipd.

Starši izredne situacije sproti javljajo razredniku in navajajo otroka, da tudi sam o njih poroča razredniku ali učitelju podaljšanega bivanja.

Komunikacija

Starši vljudno, spoštljivo in empatično komunicirajo z učitelji in drugimi zaposlenimi na šoli.

Starši pri reševanju težav upoštevajo postopnost reševanja – sprva težave rešujejo z razrednikom, kasneje se po potrebi vključita tudi šolska svetovalna služba in ravnateljica.

Starši pri komunikaciji preko elektronske pošte upoštevajo delovni čas učiteljev. Na elektronska sporočila učiteljev, kjer je pričakovan odgovor, se odzovejo.

Prisotnost v šoli (opravičila, zamujanje)

Starši na ustrezen način in pravočasno sporočajo odsotnosti svojega otroka.

Starši v primeru daljše odsotnosti od pouka za napoved odsotnosti uporabijo ustrezno vlogo in jo naslovijo na ravnateljico.

Starši izostanke od pouka opravičujejo pravočasno in po lastni presoji, ki je v korist otroka.

Starši poskrbijo, da učenci redno in pravočasno prihajajo k pouku.

Starši sproti in redno odjavljajo in prijavljajo prehrano na način, ki je določen v pogodbi.

Lastnina (šolska in osebna)

Starši navajajo učence na odgovoren in spoštljiv odnos do osebne in tuje lastnine.
Starši podpirajo šolo pri iskanju načinov za povrnitev škode šolski lastnini.

Učni pripomočki

Starši učencem priskrbijo vse učne pripomočke, ki jih potrebujejo za pouk.
Starši spodbujajo učence k odgovorni rabi učnih pripomočkov.
Starši učencev v prvem triletju sprti pregledujejo šolsko torbo in domačo nalogo.

Knjižnica

Starši spodbujajo učence za odgovorne uporabnike knjižnice.

Učenje (popravljanje ocen)

Starši redno obiskujejo govorilne ure in se udeležujejo roditeljskih sestankov.
Starši izkazujejo aktiven interes za otrokov razvoj in napredek.
Starši sodelujejo z učitelji in učencem pri reševanju vzgojne problematike.
Starši učenca navajajo na sprotno samostojno in odgovorno šolsko delo.
Starši spodbujajo k sprotnemu reševanju domačih nalog.
Starši navajajo učenca, da se z učitelji samostojno dogovarja za popraviljanje ocen.

Z izpolnjevanjem odgovornosti učiteljev in učencev so uresničene pravice staršev do: obveščeni, spoštljive komunikacije in sodelovanja s šolo.

5. SODELOVANJE S STARŠI

Sodelovanje s starši je del vzgojnega delovanja šole, ki na šoli poteka na treh ravneh. Vsi zaposleni se trudijo, da starše vključujejo v vse ravni vzgojnega delovanja šole. Načini vključevanja staršev v posamezno raven vzgojnega delovanja šole so predstavljeni v nadaljevanju. Starši so po strokovni presoji obveščeni in vključeni v vseh fazah.

Dobro sodelovanje med starši in šolo je ključnega pomena za optimalen razvoj otrok in izboljšanje njihovega učnega uspeha. Številne raziskave so pokazale, da je takšno sodelovanje povezano z boljšimi rezultati učencev, višjo stopnjo prisotnosti in večjo motivacijo za učenje.

Ena od številnih koristi tega sodelovanja je izboljšanje učnega okolja. Ko starši sodelujejo s šolo, se vzpostavi tesnejša povezava med domom in šolskim okoljem. Ta povezanost pomaga otrokom, da se počutijo podprte in vključene v svoje izobraževanje, kar pozitivno vpliva na njihov napredek.

Poleg tega sodelovanje staršev in šole spodbuja boljšo komunikacijo in razumevanje med vsemi vpletenimi stranmi. Govorilne ure, roditeljski sestanki in druge oblike sodelovanja omogočajo staršem, da se seznanijo s šolskim programom, cilji in pričakovanji šole. Hkrati šola pridobi dragocene vpoglede in informacije o otrokovem razvoju in njegovih potrebah, kar omogoča prilagajanje učnega procesa za boljše rezultate. S tem se vzpostavi močno sodelovanje, ki temelji na zaupanju, kar pozitivno vpliva na celotno izobraževalno izkušnjo otroka. Zato spodbujamo in podpiramo takšno sodelovanje, saj lahko le tako dosežemo optimalen razvoj in učni uspeh otrok.

5.1 Oblike sodelovanja s starši

S starši sodelujemo tako pri doseganju učno vzgojnih ciljev kot pri reševanju razvojnih in osebnih težav njihovih otrok ali skupin otrok. Zato poleg običajnih oblik sodelovanja (roditeljski sestanki, govorilne ure) spodbujamo

medsebojno komunikacijo staršev in druge aktivnosti v okviru oddelčnih skupnosti in šole kot celote. Po potrebi bomo na prvem roditeljskem sestanku šolskega leta obravnavali problematiko vzgojnega dela in se skupaj z njimi odločali o prioritetnih nalogah.

Obveščanje staršev

Starše obveščamo o osebnem razvoju pa tudi kritičnih stvareh, ki zadevajo njihovega otroka in v primerih, da otrok zaradi manj primernih vedenjskih vzorcev potrebuje posebno socialno psihološko pomoč. Starše obveščamo o dogodkih, ki zadevajo njihovega otroka:

- ustno, po telefonu ali pisno,
- vedno pa po telefonu, kot nujno obvestilo, starše obvestimo o dogodkih v povezavi s poškodbo, hujšim medvrstniškim nasiljem ali večjo materialno škodo, ki neposredno zadevajo njihovega otroka.

Vzgojni dogovori

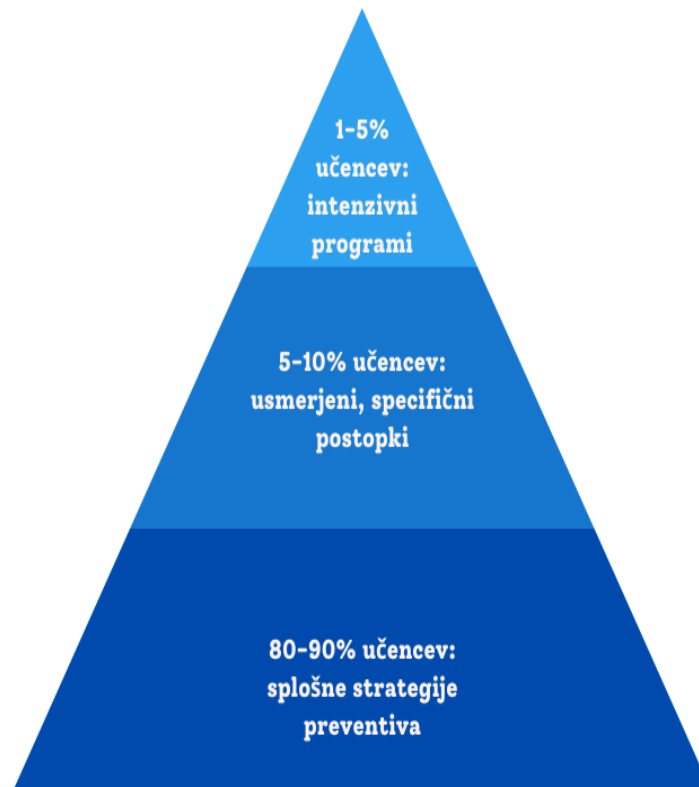
V primerih, ko strokovni delavec presodi, da je potreben daljši in poglobljen razgovor o otrokovem vedenju ali težavah v šoli, starše povabimo na razgovor v šolo. Na razgovor lahko povabimo tudi drugega strokovnega delavca šole. Cilj takšnih razgovorov je skupni dogovor šole, staršev in učencev o načinih za reševanje težav, spreminjanju vedenja in pomoči, ki jo lahko nudi šola, in v primeru, da je to potrebno, druge institucije psihosocialne pomoči. V dogovoru se opredelijo tudi načini preverjanja dogovorjenega vzgojnega ravnanja šole in družine. V primerih, ko šola ne more zagotoviti sodelovanja staršev ali oceni, da gre pri posameznih otrocih za zanemarjanje, poišče pomoč oz. vzpostavi sodelovanje z drugimi institucijami psihosocialne pomoči.

6. VZGOJNO DELOVANJE ŠOLE

Podpora pozitivnemu vedenju je raba vedenjskih strategij, ki spodbujajo ustvarjanje učinkovitega okolja za poučevanje in razvoj. Je z dokazi podprt pristop, pri katerem je cilj doseganje dolgotrajnega učinka. Temelji na rutinskih vedenjih, saj je spreminjanje le-teh veliko bolj učinkovito kot posamični enkratni dogodki.

Podpora pozitivnemu vedenju je tristopenjski preventivni pristop. Gre za kontinuum preventivnih strategij in pristopov.

1. stopnja: stopnja splošnih strategij, kjer nudimo podporo k pozitivnemu vedenju vseh učencev (vizualna podpora, specifične pohvale, sedežni red)
2. stopnja: usmerjeni, specifični postopki za tiste učence, ki potrebujejo več podpore (manjše skupine, strategije samoumirjanja, vedenjske pogodbe)
3. stopnja: individualiziran program za tiste učence ki imajo izstopajoče vedenje in potrebujejo več podpore (kognitivno vedenjske tehnike, merjenje in beleženje učinka)

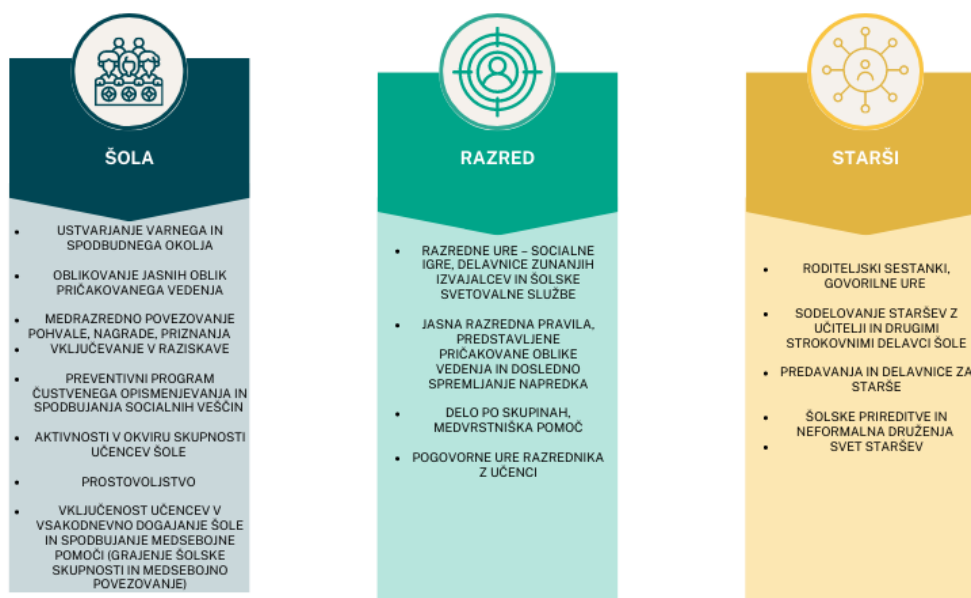

Juršič, D. Branka (2020); vzgoja in vedenje v šoli: podpora pozitivnemu vedenju na ravni šole

6.1 PREVENTIVNO VZGOJNO DELOVANJE

Preventivno vzgojno delovanje zajema vse dejavnosti, ki nudijo podporo celostnemu razvoju in pripomorejo k vzpostavljanju varnega in spodbudnega okolja. V tovrstne dejavnosti so vključeni vsi učenci šole.

PREVENTIVNO VZGOJNO DELOVANJE

6.1.1 Preventivno vzgojno delovanje na ravni šole

Na Osnovni šoli Franceta Bevka je preventivno vzgojno delovanje vrednota vseh zaposlenih. Pri svojem delu zasledujemo prepričanje, da vzgoja in izobraževanje učencev ni le stvar učiteljev in razrednikov, temveč vsakega delavca šole, ki vzpostavi stik z učencem.

Vsi zaposleni se aktivno zavzemamo, da v šolskem okolju ustvarjamo za vse učence **varno in spodbudno okolje**, kjer je **v ospredju odnosna raven**.

Šola šolsko delo organizira tako, da pri učencih spodbuja zanos, željo po znanju, ustvarjalnost, krepitev odgovornosti za svoje vedenje in soočanje z življenjskimi izzivi, ki jih prinaša razvojno obdobje osnovnošolcev. Uvajamo stalne oblike informiranja, učenja in zavedanja o vsakdanjih življenjskih težavah, s posebnim poudarkom na reševanju medvrstniških konfliktov. Posebno pozornost namenjamo razvijanju moralnih vrednot, sprejemanju odgovornosti za svoje vedenje in kritično vrednotenje lastnega vedenja in vedenja vrstnikov (učenje samorefleksije). Spodbujamo razumevanje, da smo ob siceršnji odgovornosti zase odgovorni tudi za druge, da pomagamo šibkim in posameznikom v težavah. Zavzemamo se za vrstniško pomoč in solidarnost v konkretnih šolskih situacijah.

Za varnost učencev v šolskih prostorih skrbimo vsi – tako zaposleni kot tudi učenci. Posebna in vsakodnevna usmeritev šole je osebni nadzor učiteljev v obliki dežurstev, s katerimi se a preprečijo neželena vedenja.

Šola je usmerjena v to, da tudi zaposleni skrbimo drug za drugega in si medsebojno pomagamo ter delujemo kot skupnost.

Šolsko okolje je naravnano **vključujoče in sprejemajoče** do vseh učencev. Zaposleni s svojo inkluzivno naravnostjo ustvarjamo okolje, kjer se vsem učencem omogočajo enake možnosti ter se ves čas iščejo priložnosti, kako učencem pomagati do optimalnega celostnega razvoja, ki upošteva individualne lastnosti in močna področja posameznikov.

Šolsko okolje oblikujejo skupinsko oblikovana in zastavljena pravila šolskega reda, kjer so zapisane **oblike pričakovanega in zelenega vedenja** . Učenci so aktivno vključeni v oblikovanje pravil s predstavniki, ki so del skupnosti učencev šole.

Preko **skupnosti učencev šole** se izvajajo proaktivne dejavnosti v manjših skupinah s predstavniki oddelkov in na razrednih urah.

Učence in zaposlene spodbujamo, da si v primeru kakršnih koli stisk poiščejo pomoč in podporo (šolska svetovalna služba, učitelji, supervizija, intervizija, vodstvo šole, sodelavci).

Ker nam je pomembno, kako se učenci v šoli počutijo, skupaj odkrivamo, kako jih lahko šola opremi z veščinami za življenje. Stalna izmenjava informacij o učencih in o njihovih življenjskih situacijah omogoča **sprotno in hitro odzivanje na stiske učencev in njihovih družin** . Tesno sodelovanje vseh zaposlenih s šolsko svetovalno službo in z izvajalkami dodatne strokovne pomoči ponuja več oblik podpore, ki jih lahko šola ponudi učencem in staršem. Učence in starše kontinuirano obveščamo o oblikah pomoči, ki jih kot šola lahko ponudimo. Povabimo jih k svetovanju in usmerjanju v šolski svetovalni službi, za učence organiziramo psihoedukativne delavnice in podporne skupine, organiziramo različne oblike medvrstniške pomoči, starše in učence povabimo na pogovor k ravnateljici.

V kolikor se pojavi odstopajoče vedenje, se ravnamo po usmeritvah, ki so podrobneje opisane v poglavju Usmerjeni postopki in Intenzivna podpora ter v Pravilih šolskega reda.

Svetovanje in usmerjanje je namenjeno učencem, posredno pa tudi njihovim staršem, pri reševanju njihovih lastnih problemov, ki so povezani z njihovim razvojem, šolskim delom, odnosih z vrstniki in odraslimi, razvijanju samopodobe in prevzemanju odgovornosti. Usmerjanje in svetovanje je usmerjena strokovna dejavnost šole in lahko poteka v času šolskih obveznosti (ure oddelčne skupnosti) ali pa v času izven urnika (pogovorne ure učiteljev, šolska svetovalna služba), za kar se dogovorimo sproti in za vsak primer posebej.

Šola na preventivni ravni deluje tudi z organizacijo dni dejavnosti, kjer spontano prihaja do **medrazrednega in medpredmetnega povezovanja** , ki učencem omogoča osmislitev učnih vsebin ter medsebojno sodelovanje. Šola pogosto sodeluje z zunanjimi izvajalci, mladinskimi organizacijami, domovi za starejše, prostovoljnimi organizacijami in spodbuja **prostovoljstvo** . Z namenom pridobivanja znanstveno podprtih povratnih informacij o delovanju na šoli na različnih področjih se šola vključuje v **raziskave različnih zunanjih izvajalcev** , ki s povratno informacijo zaposlenim pomagajo pri oblikovanju preventivnih dejavnosti.

Kot pomembno smer preventivnega vzgojnega delovanja prepoznavamo tudi **pohvale, nagrade in priznanja** , ki jih učenci prejmejo za svoje dosežke. Učenci lahko za uspešno in prizadevno delo v šoli prejmejo pohvale,

priznanja in nagrade. Predlagajo jih razrednik, drugi strokovni delavci šole, učenci, mentorji dejavnosti, ravnatelj. Pohvale so lahko ustne (pri enkratni ali kratkotrajni aktivnosti) ali pisne.

Učence **vključujemo v vsakodnevno dogajanje in jih spodbujamo k medsebojni pomoči vrstnikom in odraslim.** Z lastnim zgledom gradimo pozitivno naravnano skupnost šole in se medsebojno povezujemo.

S preventivnim programom čustvenega opismenjevanja in spodbujanja socialnih veščin se strokovne delavke povezujejo z razredniki in jim pomagajo pri vzgojnem delovanju in oblikovanju razrednih ur.

6.1.2 Preventivno vzgojno delovanje na ravni razreda

Na ravni razreda preventivno vzgojno delovanje Osnovne šole Franceta Bevka vključuje izvajanje **ur oddelčne skupnosti**, kjer razrednik ponuja kombinacijo tematsko osmišljenih razrednih ur ter razrednih ur za obravnavo aktualnih informacij in splošnega počutja učencev v razredu. Razredne ure so občasno združene z izvedbo delavnic s psihoedukativno vsebino.

Na ravni razreda bodo razredniki skupaj z učenci oblikovali **razredna pravila** ter **pričakovane oblike vedenja**. Razrednik bo skrbno spremljal oddelek in dogajanje med učenci, da se bo učinkovito odzival na potrebe oddelka ali posameznikov v oddelku. Pri tem bo upošteval razvojni nivo učencev, posebnosti posameznih učencev in dinamiko oddelka.

Na razredni stopnji lahko razrednik oddelka vsak teden določi dva učenca, ki sta **pomočnika razrednika oz. župana razreda**. Vsak teden določi druga dva učenca, da imajo vsi učenci možnost priti na vrsto. Njuna naloga je, da v kolikor pride med sošolci do konflikta, se le-ti najprej obrnejo na njiju. Učenca pomagata sošolcem pri razrešitvi konflikta. V kolikor pa ocenita, da sama konfliktu nista kos, pokličeta na pomoč učitelja. Vsak dan konec dneva učenca razredniku na kratko poročata o intervencijah. Učenci na ta način krepijo socialne veščine, odgovornost, medvrstniško pomoč in se učijo samostojnega reševanja konfliktov.

Razredniki za učence svojega oddelka lahko organizirajo **pogovorne ure za učence**, kjer bodo učenci lahko v varnem okolju spregovorili o svojih skrbeh, stiskah in aktualnih izzivih, povezanih s šolskim delom ali drugimi življenjskimi področji.

6.1.3 Sodelovanje s starši na ravni preventivnega vzgojnega delovanja

Na ravni preventivnega vzgojnega delovanja je sodelovanje s starši izjemnega pomena. Šola s starši sodeluje na **roditeljskih sestankih in govorilnih urah**. Po potrebi se v omenjenih oblikah vključita tudi šolska svetovalna služba in ravnateljica. Šola vsaj enkrat na leto na svetu staršev obravnava najpogostejše vzgojne izzive na posameznih razvojnih nivojih/razredih in se v sodelovanju s starši odloča za najprimernejše oblike dela, ki bi učencem pomagale preseči in rešiti težave in stiske. Šola spodbuja različne oblike povezovanja, sodelovanja in vključevanje staršev v življenje in delo šole. Z **organizacijo predavanj in delavnic za starše**, ki jih izvajajo zunanji izvajalci ali šolska svetovalna služba, šola skrbi za ozaveščenost in aktivno vpletenost staršev v reševanje aktualnih razvojnih in vzgojnih problematik. Predavanja za starše so vsebinsko zastavljena v smeri odzivanja na stiske učencev v različnih starostnih obdobjih. Področja, ki jih zajemajo predavanja, so duševno zdravje otrok in

mladostnikov, ozaveščena uporaba spleta, prekomerna uporaba informacijske tehnologije, priprava učencev za vstop v prvi razred itn.

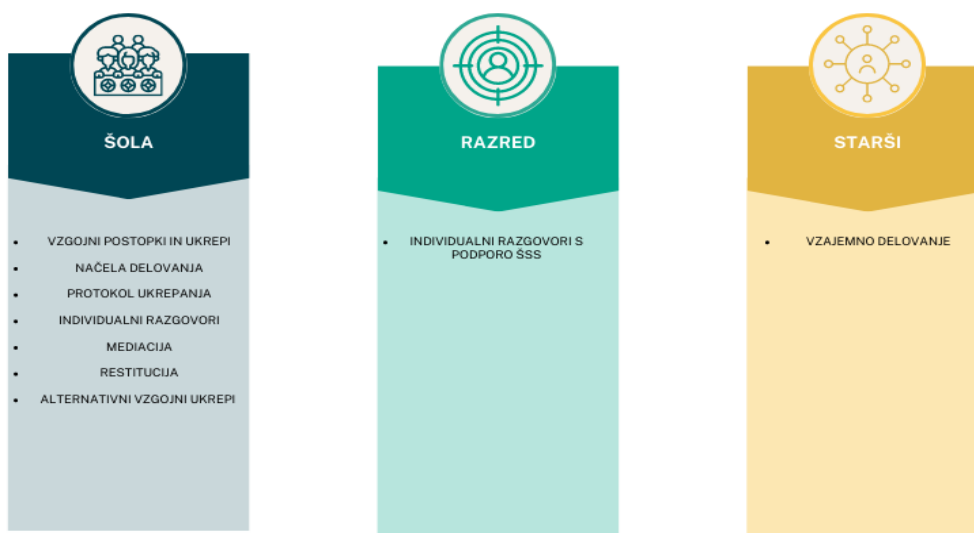
Za vključenost in povezanost staršev s šolskim okoljem šola skrbi z **organizacijo šolskih prireditev in različnih oblik neformalnega druženja** (športni piknik, dan za spremembe idr.). Šola vsako leto organizira prireditve in oblike dela (dnevi odprtih vrat), na katerih lahko starši in krajani spoznavajo delo in dosežke šole in njenih učencev ter se posredno vključujejo v nekatere skupnostne dejavnosti šole (razstave, izleti, tekmovanja ipd.).

Sodelovanje s starši na preventivni ravni temelji na obojestranskemu zaupanju, podpori ter naklonjenosti skupnemu iskanju in ustvarjanju pogojev za celostni razvoj učencev.

6.2 USMERJENI POSTOPKI

Včasih ugotavljamo, da s preventivnimi strategijami (1. raven) ne dosežemo ciljnega vedenja pri vseh učencih. Lahko se zgodi, da se pri posameznih učencih kljub uporabi preventivnih dejavnosti neželena vedenje celo okrepi. V tem primeru uporabimo bolj k posameznemu učencu ali skupini učencev usmerjene postopke, primerne za neželena vedenja, ki se pojavljajo pogosto in (še) niso zelo intenzivna.

USMERJENO DELOVANJE

Pri vzgojnem delovanju šole sledimo naslednjim načelom:

- odzivnost in povezanost,
- spoštovanje integritete učenca,
- postopnost in sorazmernost ukrepov,
- upoštevanje razvojnih posebnosti,
- jasnost sporočil,
- sodelovanje s starši.

Pozorno spremljamo vedenje in ravnanje učencev in pri odzivanju upoštevamo okoliščine in motive za določeno vedenje. Pri tem spoštujemo osebnostno integriteto učenca in v svojem ravnanju poudarimo naklonjenost in pripravljenost za pomoč. Vzgojno delovanje mora biti izvedeno in prepoznano kot logična posledica učenčevega vedenja. Pri izbiri vzgojnih postopkov moramo slediti postopnosti in sorazmernosti ukrepov. Vzgojno delovanje, ki učinkovito korigira otrokovo vedenje v trenutni šolski situaciji, ne potrebuje evidentiranja, dokumentiranja in aktivnega sodelovanja staršev. Pri odločanju za vrsto, obliko in intenzivnost vzgojnega delovanja pri posameznem učencu upoštevamo težo prekrška in razvojne posebnosti učencev. Pri vzgojnem delovanju uporabljamo besednjak vedenja in ravnanja ter šolskih pravil in dogovorov. Učencem jasno in njihovi starosti razumljivo sporočamo, zakaj določeno vedenje ni primerno in kakšne so posledice takšnega vedenja. Pri vzgojnem delovanju je pomembno usklajeno odzivanje vseh odraslih, usmerjenih v spodbujanje in učenje želenega vedenja vseh učencev.

Vzgojni odziv

Vzgojni odziv je vsako verbalno in neverbalno učiteljevo vedenje, ki zadeva določeno vedenje posameznega učenca ali skupine v šolskih situacijah, ki jih učitelj izvaja, vodi, nadzoruje ali je vanje vpleten na posreden način. Vzgojni odziv je del učiteljeve strokovne kompetence, ki mu omogoča, da učinkovito poučuje, vzgaja in kontrolira šolsko situacijo in je avtonomna strokovna odločitev in delovanje učitelja.

Vzgojni odziv implicitno ali eksplicitno vsebuje učiteljevo navodilo za ravnanje in je kot tak za učence obvezujoč. Neupoštevanje učiteljevega navodila za delo in ravnanje učencev predstavlja kršitev šolskega reda, katerega posledica je vzgojno ukrepanje. Učitelj avtonomno presodi, ali določeno ravnanje in vedenje posameznih učencev lahko še obvladuje v okviru svojega vzgojnega odzivanja ali pa je potrebno dodatno vzgojno ukrepati. V tem primeru obvesti razrednika in šolsko svetovalno službo. Skupaj se odločijo o naravi vzgojnih ukrepov za posameznega učenca.

V primerih, ko je ogroženo življenje ali zdravje posameznika, ali ko gre za grob in nedopusten napad na osebno integriteto posameznika, učenca ali učitelja, je učitelj dolžan učenca takoj umakniti iz skupine. Dejanje individualno obravnava v šolski svetovalni službi, pri drugih strokovnih delavcih šole ali ravnateljici šole. V primerih neobvladljivosti učenca šola pokliče starše in jim preda otroka. Starši so dolžni upoštevati zahteve šole.

Ukrepanje ob pojavu motečega vedenja

Na šoli k vsem konfliktnim situacijah pristopamo multidisciplinarno in postopno, upoštevajoč Vzgojni načrt šole in poznavanje specifičnih dejavnikov učencev in oddelkov. Ko se v razredu ali na ravni šole zazna neželeno vedenje, je izredno pomembno sodelovanje med delavci šole, kar vključuje medsebojno komunikacijo in obveščanje razrednikov o neželenem vedenju njihovih učencev. Pomembno je reagiranje in vzgojno odzivanje na vsako neprimerno vedenje.

Krizna intervencija in izvedba individualnega razgovora z vpletenimi učenci

Krizno intervencijo izvede učitelj, ki je zaznal konfliktno situacijo. Po zaznavi krizne situacije in oblikovanju intervencije poskrbi za varnost vseh vpletenih učencev ali drugih vpetih v dogajanje. Naslednji korak je, da se vsi vključeni v situacijo pomirijo in razmislijo o dogodku. Kot pomoč pri pomiritvi se lahko učenca usmeri v šolsko svetovalno službo, v miren kotiček ali pa se poišče pomoč drugega strokovnega delavca. Ob primernem času, ko so vsi udeleženi pomirjeni in sposobni ustrezne komunikacije, učitelj opravi individualni razgovor z vpletenimi učenci in analizira situacijo. V pogovoru preveri počutje učencev, razišče dogajanje in ga poskuša umestiti v kontekst odnosa med učenci. Učitelj presodi, ali je potrebno obvestiti starše in šolsko svetovalno službo.

Informiranje šolske svetovalne službe v zvezi z dogajanjem

Šolsko svetovalno službo o dogajanju seznanijo učitelj ali učenec, ki doživlja stisko. Šolska svetovalna služba po potrebi opravi razgovor z učiteljem in učenci, ki potrebujejo pomoč.

Svetovalna služba po strokovni presoji opravi razgovor z vpletenimi učenci, ki potrebujejo pomoč. Temelj pogovora je odzivanje na potrebe učenca, ki se kažejo glede na situacijo. Razgovor lahko poteka kot enkratni dogodek, v kolikor pa ob večkratnem svetovanju zaznamo potrebo oziroma korist za otroka, se dogovorimo še za nadaljnje termine. Svetovalna služba v vseh fazah obravnave učenca starše obvešča po strokovni presoji.

Šolska svetovalna služba seznanijo razrednika in po potrebi ravnateljico z dogajanjem, skupaj oblikujemo načrt pomoči, ki lahko obsega:

1. »Krizni« individualni razgovori v šolski svetovalni službi

Krizne intervencije in nadaljnje ukrepe, vezane na posamezni dogodek, lahko izvedemo in sprejmemo brez predhodne pridobitve soglasja staršev za razgovore z njihovim otrokom.

Pri vzgojnem delovanju se vedno držimo **načela postopnosti** (razrednik, šolska svetovalna služba, ravnateljica) in **načela sorazmernosti** (v primeru težje kršitve se lahko izreče vzgojni opomin brez upoštevanja postopnosti).

2. Delo z razredom

Šolska svetovalna služba za analizo stanja v oddelku lahko uporablja psihometrične pripomočke (npr. sociometrična preizkušnja), različna izrazna sredstva, kreativne in tudi projekcijske pripomočke ter izvaja druge strokovno podprte intervencije, s katerimi spodbujamo aktivacijo učencev.

Intervencije, s katerimi spodbujamo aktivacijo učencev, imajo za cilj vzpostaviti pristen stik s samim seboj ter nato še s sošolcem in razredom. Te intervencije se osredotočajo na razvoj učenčeve samorefleksije, samozavedanja in medosebnih veščin. S tem želimo ustvariti okolje, kjer se učenci počutijo varne in sprejete, kar omogoča njihovo aktivno vključenost v učno okolje.

Takšne intervencije prispevajo k ustvarjanju inkluzivnega in podpornega učnega okolja. To omogoča učencem, da se počutijo sprejete, povezane in motivirane za učenje, kar ima pozitiven vpliv na njihov akademski in osebni razvoj. Primeri tovrstnih pripomočkov: razpoloženske kartice, Tibi spoznavne kartice, projekcijske karte, baloni, žogice, tehnike risanja (v paru), Activity (v paru), vodena vizualizacija (tehnika sproščanja) itd.

Individualno delo z učencem

Na šoli se za sprotno reševanje konfliktnih situacij po strokovni presoji poslužujemo **individualnih ali skupinskih razgovorov, mediacije, restitucije ali drugih aktivnosti za krepitev psihosocialnih veščin pri učencu.**

Individualne ali skupinske razgovore sprva izvajajo učitelji, ki so bili v krizni situaciji prisotni, po potrebi pogovor nadaljuje in nadgradi šolska svetovalna služba. Z željo po spodbujanju odgovornosti in samostojnosti se šolska svetovalna služba lahko z učenci dogovori, da sprva sami obvestijo starše o dogajanju v šoli, kasneje pa jih po potrebi obvesti tudi šolska svetovalna služba ali drugi strokovni delavci.

Mediacija

Mediacija je postopek, v katerem se osebe, ki imajo problem ali konflikt, ob pomoči tretje osebe, posrednika oziroma mediatorja, pogovorijo in ugotovijo, kje so točke njihovega spora, izrazijo svoja mnenja, ideje, težave in čustva, izmenjajo stališča ter poskušajo najti rešitev, s katero bodo vsi zadovoljni. V mediaciji prevzamejo udeleženci odgovornost za rešitev nastalega konflikta. Mediacija pomaga pri vzpostavljanju odnosov medsebojnega zaupanja in spoštovanja. Mediator, posrednik v sporu, je lahko vrstnik ali odrasla oseba. Prevzema le vlogo mediatorja in ne posega v samo reševanje problema, čeprav ponudi potrebno pomoč. Pomembna značilnost vrstniške mediacije je, da je proces mediacije v celoti v rokah učencev: izvajajo ga učenci za učence, toda s pomočjo mentorja. To je dragocena izkušnja za strani v sporu in za vrstniške mediatorje. V šoli uporabljamo metodo mediacije ob pomoči odraslih, torej strokovnih delavcev šole, v primerih, ko ocenimo, da bi takšna oblika dela lahko pomagala rešiti, omiliti ali zmanjšati medsebojne probleme učencev. Pri tem upoštevamo razvojne in osebnostne značilnosti učencev, vpletenih v problem in mediacijo nadgradimo z drugimi oblikami pomoči in svetovanja učencem. Ker na šoli zasledujemo željo po aktivni vlogi učencev tudi pri reševanju konfliktnih situacij in to namero prepoznavajo tudi učenci, se vsako šolsko leto za vrstniške mediatorje odloča vse več učencev naše šole. Učenci se pod mentorstvom socialne pedagoginje usposabljujejo za samostojno vodenje mediacij med vrstniki. Mediacija poteka po vnaprejšnjem dogovoru in ni namenjena reševanju spora v akutni fazi oz. takoj po dogodku. Upoštevajo se načela prostovoljnosti, zaupnosti in anonimnosti.

Restitucija

Restitucija je oblika vzgojnega ukrepanja, ki omogoča posamezniku, ki je s svojim ravnanjem povzročil materialno ali psihološko škodo drugemu, skupini ali šoli, da to popravi. Posameznik se v postopku restitucije sooči s posledicami svojega ravnanja, sprejme odgovornost za takšno ravnanje in poišče načine, s katerimi svojo napako popravi oziroma se z oškodovancem dogovori za načine poravnave. V postopku restitucije ukrepi niso enolično in vnaprej določeni, jih pa smiselno povezujemo s povzročeno psihološko, socialno ali materialno škodo. Povzročitelj škode se mora potruditi, da poišče rešitev, ki jo oškodovanec sprejme kot primerno nadomestilo povzročene škode. Restitucija torej spodbuja konstruktivno vedenje, kjer ni kaznovalca in kazni, ni obrambnih ali destruktivnih reakcij in je zato verjetnost spremembe vedenja večja. Za vsakega učenca se določi oseba, ki učenca spodbuja, usmerja in spremlja proces restitucije. V procesu restitucije učenca vodi oseba, s katero lahko vzpostavi ali ima že z njim vzpostavljen dober odnos in ki mu predstavlja pozitiven zgled. Proces restitucije je končan, ko oškodovanec potrdi, da je zadovoljen s poravnavo in ko povzročitelj na čustvenem in miselnem nivoju sprejme svoje ravnanje kot nekaj, kar je dolžan storiti, če prej z nepremišljenim ravnanjem povzroči kakršnokoli škodo. Dejavnosti, povezane z restitucijo, lahko potekajo izven ur pouka. Restitucijo lahko razumemo kot posebno polje vzgoje, katerega cilj je, da učenci kritično razmišljajo o svojem vedenju in sami popravijo posledice slabo premišljenih dejanj.

Na primer:

- Učenec s flomastrom popiše klop na šolskem igrišču. V procesu restitucije sodeluje s hišnikom na način, da odpravi škodo (brusi, prebarva klop).
- Starejši učenec je posegel v osebni prostor mlajšega učenca, ker ga je ta izzival. Učenca na skupni uri igrata družabne igre in se tako bolje spoznata.
- Konflikt med starejšim in mlajšim učencem. Starejši učenec nato mlajšega uči poštevanko.
- Učenec sošolcu zlomi ravnilo, sošolcu se opraviči in mu prinese novo ravnilo.
- Pomoč v kuhinji, pomoč hišniku, pomoč učitelju, pomoč mlajšim učencem ...

Aktivnosti za krepitev psihosocialnih veščin pri učencu

Namen ukrepa v obliki aktivnosti za krepitev psihosocialnih veščin je krepitev učenčevega področja, kjer ima težave (npr. krepitev socialnih veščin, čustveno opismenjevanje, spodbujanje empatije ...). Ti ukrepi so primerni za učence od 1. do 9. razreda. Pomembno je, da je izbrani vzgojni ukrep primeren starosti in vedenju učenca, ki ga želimo okrepiti, saj je namen spodbujanje zelenega vedenja. Ukrep izbere razrednik učenca v sodelovanju z učencem (svoj predlog lahko poda tudi učenec) in s šolsko svetovalno službo ali strokovno delavko, ki sodeluje z razrednikom. V kolikor se učenec ne drži dogovora oziroma ukrepa s tega področja, razrednik, strokovna delavka ali svetovalna služba določijo drug ukrep.

Primeri aktivnosti za krepitev psihosocialnih veščin: Moj dnevnik vedenja, Dnevnik čustev, Kartice za spodbujanje pozitivnega vedenja, reševanje konfliktov s pomočjo plakata ali delovnega lista, izdelava priročnika Kako premagam teto jezo in ostanem "faca", Knjiga šolskih pravil ...

Logične posledice

Logične posledice kršitev pravil so lahko koristne za otroke v šolskem okolju. Te posledice vzpostavljajo neposredno povezavo med dejanji in izbirami učencev ter posledicami, ki iz njih izhajajo. Z izkušnjo logičnih posledic otroci razvijajo globlje razumevanje vzrokov in posledic ter odgovornosti za svoja dejanja. Za razliko od kazenskih ukrepov logične posledice ponujajo bolj konstruktiven pristop, saj spodbujajo otroke k razmisleku o svojem vedenju in vzpostavljanju povezav med njihovimi dejanji in rezultirajočimi posledicami. Prav tako se otrok preko logičnih posledic uči iz svojih napak ter čuti, da ima naslednjič izbiro glede svojega vedenja in posledično tudi ukrepov.

Kot logična posledica kršitve pravil je lahko tudi prepoved določene aktivnosti (na primer prepoved obiska igrišča med rekreativnim odmorom).

6. 2. 2 Usmerjeni postopki na ravni razreda

Usmerjeni postopki zajemajo:

- čas za umiritev učenca,
- pogovor,
- razreševanje stisk.

Učencev ne grajamo javno, ampak jih individualno spodbujamo k pozitivnemu vedenju. Na neželeno vedenje se odzovemo s primerno komunikacijo. Če je neželeno vedenje v razredu preveč moteče, prekinemo pouk s primerno dejavnostjo (socialna igra, gibalne vaje, glasba), da pozornost drugih učencev usmerimo drugam.

Načini za krepitev psihosocialnih veščin:

- razredne ure na določene teme,
- sodelovalno učenje (delo v manjših skupinah – priprava in/ali predstavitev na razredni uri),
- učenci sami pripravijo vsebine,
- medvrstniška pomoč.

Te aktivnosti se lahko izvajajo tudi tako, da se učencem oddelčne skupnosti zagotovi dodatne razredne ure oz. se oblikujejo skupine učencev, ki se srečujejo izven pouka. Ta oblika učenja jim omogoča prakticiranje naučenih socialnih spretnosti v konkretni situaciji in hkrati prispeva h krepitvi odnosov med njimi.

6. 2. 3 Sodelovanje s starši na ravni usmerjenih postopkov

Vzgojno delovanje šole ne more biti učinkovito brez sodelovanja staršev, niti brez spoštovanja vzgojnih prizadevanj staršev. Zato šola pri vzgojnem delovanju ne vrednoti niti ne izpostavlja družinskih posebnosti ali vzgojnega stila staršev, ampak poskuša z njimi vzpostaviti sodelovalen odnos pri reševanju vzgojnih problemov učencev.

6.3 Intenzivna podpora

Vzgojno delovanje intenzivne podpore je teoretično osnovano na ideji, da nekateri otroci potrebujejo dodatno podporo in prilagoditve v izobraževalnem okolju, da dosežejo svoj polni potencial. Gre za individualizirane in ciljno usmerjene intervencije, ki se osredotočajo na specifične potrebe otroka.

Intenzivna podpora vključuje **kombinacijo strokovnih pristopov in strategij, ki so prilagojene otrokovim edinstvenim potrebam**. To lahko vključuje individualno učenje, prilagoditve učnega načrta, uporabo posebnih metod poučevanja, podporo pri socialno-čustvenem razvoju in sodelovanje s starši ter drugimi strokovnjaki.

Cilj intenzivne podpore je zagotoviti otrokom, ki imajo posebne potrebe ali težave, ustrezna sredstva, strategije in podporo, da se lahko uspešno vključijo v izobraževalno okolje ter dosežejo svoje najvišje zmožnosti. S tem se želi zagotoviti enake možnosti za učenje, razvoj in uspeh v šoli ter izboljšati njihovo samopodobo, samozavest in vključenost v družbo.

Intenzivna podpora temelji na **multidisciplinarnem pristopu**, ki vključuje sodelovanje različnih strokovnjakov, kot so učitelji, svetovalni delavci in drugi strokovnjaki, ki skupaj oblikujejo in izvajajo individualizirane načrte podpore za otroka.

Individualizirani vzgojni načrt

Šola lahko za učence, ki potrebujejo posebno pozornost in strokovno pomoč, oblikuje individualizirani vzgojni načrt učenca. Pri tem sodelujejo učenec, starši in strokovni delavci šole. Individualni vzgojni načrt naj učencu pomaga doseči pozitivne spremembe v načinih zadovoljevanja lastnih potreb, upoštevanja potreb in pravic drugih, sprememb na področju učenja in vedenja. Pri tem je potrebno upoštevati posebnosti učenca. Kadar starši učenca niso pripravljeni sodelovati, oblikuje šola individualizirani vzgojni načrt brez njih.

Individualizirani vzgojni načrt vsebuje:

- jasen opis problema,
- jasen opis ciljev učenja in vedenja,

- načrt ustreznih pomoči učencu in posebnih vzgojnih dejavnosti,
- strinjanje učenca, staršev in delavcev šole o lastnih nalogah in obveznostih, ki izhajajo iz uresničevanja načrta,
- morebitne izjeme in odstopanja od dogovorjenih pravil,
- način spremljave izvajanja načrta,
- posledice uresničevanja oziroma neuresničevanja dogovorjenega.

Individualizirani vzgojni načrt se oblikuje z vzgojnim dogovorom s starši ali sklepom učiteljske konference. Nosilec vzgojnega načrta je razrednik učenca. Vzgojni načrt se kot samostojni dokument hrani v osebni mapi učencev, ki potrebujejo svetovalno pomoč, v prostorih šolske svetovalne službe

Intenzivna podpora zajema vse elemente prejšnjih stopenj podpore, sodelovanje je bolj intenzivno in redno, šola pa večkrat sodeluje z zunanjimi institucijami.

Izvenšolska pomoč – sodelovanje z zunanjimi institucijami

Šola je dolžna, da v okviru svojih pristojnosti in zmožnosti, nudi največjo možno pomoč otrokom in staršem na vseh področjih, ki zadevajo šolsko življenje posameznega učenca, pri tem pa varuje zasebnost in človekove pravice posameznika, tako starša kot učenca.

V primerih, ki zadevajo področja partnerskih odnosov staršev, starševskih pristojnosti ali drugih vidikov družinskega življenja, šola sodeluje s pristojnimi centri socialnega dela in drugimi službami psihosocialne pomoči, ki družino obravnavajo. Šola je lahko prostor varnosti in sprejetosti posameznih otrok, ne more pa prevzemati vloge drugih institucij. Zato šola dosledno upošteva navodila, odločbe ali izreke sodišča o vlogi posameznih roditeljev otroka. Šola lahko staršem in tudi učencem predlaga, da poiščejo ustrezno pomoč v drugih institucijah psihosocialne pomoči. V primerih, ko vzgojno delo šole ne dosega pričakovanih ciljev in je vedenje učenca enako ogrožajoče in moteče ali pa se celo poslabša, starši pa odklanjajo sodelovanje s šolo, šola lahko zahteva vključitev v ustrezne institucionalne oblike psihosocialne pomoči.

V primerih, ko šola ne dosega zastavljenih vzgojnih ciljev, ko starši odklanjajo sodelovanje ali vključevanje v druge oblike pomoči, lahko šola pri ustreznih institucijah predlaga postopke za ugotavljanje primernosti šolanja v redni osnovni šoli. Šola se povezuje tudi s skupinami in organizacijami civilne družbe, ki se ukvarjajo s problematiko šolajočih otrok in mladostnikov in v njihove projekte spodbuja vključevanje posameznih otrok, ki potrebujejo vzgojno vodenje in pomoč

7. PROTOKOL OB ZAZNAVI MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

Ob zaznavi medvrstniškega nasilja se držimo ukrepov, ki so navedeni v Protokolu ob zaznavi medvrstniškega nasilja.

Protokol je objavljen na spletni strani ZRSS: <https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2022/03/Protokol-ob-zaznavi-in-za-obravnavo-medvrstniškega-nasilja-v-VIZ-1.pdf>

8. EVALVACIJA VZGOJNEGA NAČRTA

8.1 Dokumenti vzgojnega delovanja šole

Šola svoje vzgojno delovanje dokumentira z zakonsko predpisano dokumentacijo šole, ki jo vodijo posamezne službe ali organi šole. To so predvsem:

- mapa vzgojnih ukrepov,
- mapa učencev, ki potrebujejo svetovalno pomoč,
- zapisniki pedagoških konferenc in zapisniki strokovnih organov šole.

Zapiski posameznih dogodkov in ravnanj posameznikov, ki so povezani z vzgojnim delovanjem šole, se hranijo v ustreznih mapah in zanje veljajo enaka pravila o varovanju, hranjenju ter dostopnosti podatkov kot za druge dokumente teh map. V celoti so dokumenti vzgojnega delovanja šole dostopni strokovnim službam, ki z njihovo pomočjo izdelajo analizo vzgojnih problemov in odzivanja šole.

8.2 Vprašalniki in analize

Šola lahko o svojem vzgojnem delovanju, načinih in oblikah ter posameznih vprašanih vzgojnega dela šole izdela vprašalnike za starše, učitelje in učence. Vprašalnike izdela in analizira šolska svetovalna služba, analiza teh vprašalnikov pa je sestavni del obravnave vzgojnega delovanja šole na strokovnih konferencah, šolskem parlamentu in na svetu staršev. Vprašalniki so lahko tiskani ali pa objavljeni na spletu.

8.3 Obravnava na svetu staršev

Ravnatelj v sodelovanju z učitelji, razredniki in svetovalno službo pripravi poročilo o izvajanju vzgojnega načrta šole. Vzgojni načrt šole razumemo kot najširši strokovni dokument šole, ki določa okvire in možnosti vzgojnega delovanja šole. Zato je operacionalizacija posameznih dejavnosti, predvsem proaktivnih in preventivnih dejavnosti ter oblik sodelovanja s starši in organizacijami civilne družbe, del letnega delovnega načrta, v katerem terminsko, prostorsko in vsebinsko določamo posamezne aktivnosti šole

9. VIRI IN LITERATURA:

Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Routledge.

Fan, X. in Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational psychology review*, 13(1), 1-22.

Hristovski, D. (2003). Ekološka perspektiva v razvoju. V *Socialna pedagogika*, 7(3), 315-338.

Henderson, A. T. in Mapp, K. L. (2002). *A New Wave of Evidence: The Impact of School, Family, and Community Connections on Student Achievement*. Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.

Juršič, B. D. (2020). Vzgoja in vedenje v šoli. Izobraževalni center Pika.

Kerčmar, L. (2019): *Glas mladostnikov v procesu institucionalne pomoči in podpore*: magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta. Ljubljana: 2019.

Markovič P in Marn S. (2022). Učenci s čustveno vedenjskimi težavami v redni osnovni šoli. Izobraževalni center Pika.

Marn S. in Markovič P. (2021). Socialne spretnosti učencev v redni osnovni šoli.

Juršič, B. D. (2018). Vedenje in razredna pravila. Izobraževalni center Pika.

Brejc, M. in Širok, K. (2019). Zbirka Kakovost v vrtcih in šolah

10. VELJAVNOST VZGOJNEGA NAČRTA

Vzgojni načrt je bil obravnavan na pedagoški konferenci učiteljskega zbora 29. 8. in 21. 9. 2023, obravnavan na seji sveta staršev 26. 9. 2023 in sprejet na seji sveta zavoda 28. 9. 2023. Velja od 1. 10. 2023 dalje.